

впливу західної культури споживання, що реалізується населенням за допомогою негатованого кредитування).

Сьогодні Ф. Фукуяма різко критикує основні положення неолібералізму (в тому числі і ряд ідей, викладених ним самим в розглянутій вище концепції), а також спроби їх реалізації в міжнародній політиці. Отже, політична концепція Френсіса Фукуями, що вже належить до класиків сучасної політичної і соціальної теорії, має стати дороговказом українському суспільству на шляху ефективних реформ всіх аспектів його життя.

Список використаних джерел

1. Вальерстайн Иммануэль. После либерализма: Пер. с англ. / Под ред. Б. Ю. Кагарлицкого. – М.: Едиториал УРСС, 2003. – 256 с.
2. Гидденс Э. Социология. Изд. 2–е, полностью перераб. и доп. / Э. Гидденс. – М.: Едиториал УРСС, 2005. – 632 с.
3. Панченко В. Кінець історії. Кінець комунізму? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ex21.com.ua/standpoint/79-2.htm>
4. Фукуяма Ф. Конец истории? // Вопросы философии. – 1990. – №3. – С.134–148.
5. Фукуяма Ф. Сильное государство: Управление и мировой порядок в XXI веке: [пер. с англ.] / Фрэнсис Фукуяма. – М: АСТ: АСТ МОСКВА: ХРАНИТЕЛЬ, 2006. – 220 с.
6. Фукуяма Ф. Великий крах: Людська природа і відновлення соц. порядку / Пер. з англ. В. Дмитрук. – Львів: Кальварія, 2005. – 376, [1] с.
7. Шість тез Ф. Фукуями про Україну, Росію і майбутнє [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tvoemisto.tv/news/6_tez_frensisa_fukuyamy_pro_ukrainu_rosiyu_i_maybutnie_65766.html

References

1. Vallerstajn Immanuel'. Posle liberalizma: Per. s angl. / Pod red. B. Ju. Kagarlickogo. – M.: Editorial URSS, 2003. – 256 s.
2. Giddens Je. Sociologija. Izd. 2–e, polnost'ju pererab. i dop. / Je. Giddens. – M.: Editorial URSS, 2005. – 632 s.
3. Panchenko V. Kinec' istorii'. Kinec' komunizmu? [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ex21.com.ua/standpoint/79-2.htm>
4. Fukujama F. Konec istorii? // Voprosy filosofii. – 1990. – №3. – S.134–148.
5. Fukujama F. Sil'noe gosudarstvo: Upravlenie i mirovoj porjadok v XXI veke: [per. s angl.] / Frjensis Fukujama. – M: ACT: ACT MOSKVA: HRANITEL', 2006. – 220 s.
6. Fukujama F. Velykyj krah: Ljuds'ka pryroda i vidnovlennja soc. porjadku / Per. z angl. V. Dmytruk. – L'viv: Kal'varija, 2005. – 376, [1] s.
7. Shist' tez F. Fukujamy pro Ukrai'nu, Rosiju i majbutnje [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://tvoemisto.tv/news/6_tez_frensisa_fukuyamy_pro_ukrainu_rosiyu_i_maybutnie_65766.html

Perepelytsia N. O., postgraduate student of the Department of Political Science, Kyiv National University Taras Shevchenko (Ukraine, Kyiv), n.perepelytsia.n@gmail.com

Features of political concept of Francis Fukuyama

The peculiarities of the political base of noted scholar of modern problems of liberal democracy are analyzed in this paper. Their importance for the development of Ukrainian State in the way of the integration into the European Community is determined.

Keywords: *bureaucracy, democracy, liberalism, civil society, political accountability, rule of law, trust, strong state, political system.*

УДК 355:327+351.86(438)

Андріянова Н. М.,
науковий співробітник, Центр воєнно–стратегічних досліджень Національного університету оборони України ім. Івана Черняхівського (Україна, Київ), andriianova_nina@ukr.net

АНАЛІЗ ЗМІН У БЕЗПЕКОВОМУ ПРОСТОРИ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА В ПЕРІОД ДО І ПІСЛЯ ВСТУПУ В НАТО

Проаналізовані зміни викликів та загроз для Республіки Польща на межі тисячоліть, під час падіння комуністичного режиму, розпаду Організації Варшавського Договору, під час її інтегрування в структуру Північноатлантичного альянсу та Європейського Союзу та по сьогоднішній час. Досліджено трансформацію нормативно–правового забезпечення національної безпеки Республіки Польща щодо зовнішніх загроз. Під час написання статті, автором були використані наступні методи: системний, порівняльний та ретроспективний аналізи. Основні одержані висновки полягають в наступному: до і після вступу в НАТО Польща мала свої виклики і загрози, які змінювались залежно від політичного рішення щодо вступу Польщі в НАТО, залежно від змін оточуючого безпекового середовища та виникнення абсолютно нових викликів сьогодення. Вступ Республіки Польща до НАТО, забезпечення присутності військ Альянсу на її території є одним з ключових досягнень польської зовнішньої політики, щодо зменшення існуючих безпекових загроз.

Ключові слова: *виклики, загрози, трансформація, збройні сили, сектор безпеки, НАТО, Республіка Польща.*

Одна з країн засновників Варшавського Договору Польща зазнає багатогранні зміни та трансформації та прикладає зусилля забезпечити важливий вклад в систему світової безпеки. Цікаво простежити за зміною викликів та загроз для Польщі в періоді падіння комуністичного режиму, розпаду Організації Варшавського Договору (ОВД); які загрози виникли до вступу в НАТО та як Польща вирішує свої попередні загрози і, можливо, виникають нові після вступу в НАТО.

Дослідженнями з даної тематики займалися і польські і українські дослідники. В статті досліджені роботи таких авторів як Я. Тимків [5], Р. Купецкі [2], С. Кулік та Ю. Клімчук [3]. Стаття базується на положеннях офіційних документів («Стратегія оборони Польських збройних сил», «Національна стратегія безпеки Республіки Польща» [7], «Бачення Польських збройних сил зразка 2030 року» [9]), рапортах та звітних матеріалах («Стратегічний оборонний огляд. Професійні Польські збройні сили в сучасній державі» [8], Офіційний звіт здобутків перших років після вступу Польщі в НАТО «Рапорт Польща–НАТО» [1]).

Метою статті є проведення аналізу еволюції викликів та загроз безпековому простору Республіки Польща в період 90–х рр. та по сьогоднішній час.

Кінець холодної війни та поширення демократичних цінностей спричинено розпадом Радянського союзу, все це змусило країни світу переглянути свої зовнішні загрози.

У своєму Рапорті Польща–НАТО написаному в 1995 р. (Варшава: Інститут зі зв'язків з громадськістю, 1995), автори самої вражаючої групи колишніх високопоставлених посадових осіб з Міністерства закордонних справ та Національної оборони, що включають: два колишні міністра закордонних справ А. Олеховський (1993–1995) і К. Скубішевській (1989–1993), один заступник міністра закордонних справ А. Ананіч (1992–1994), один колишній міністр національної оборони Я. Онишкевич (1992–1993) та інші визначили виклики і загрози для

безпекового середовища Польщі в період з 1989 по 1992 роки, серед них можна назвати такі:

об'єднання Німеччини;
розпад Організації Варшавського Договору (ОВД);
розпад Радянського Союзу та спричинені цим геополітичні наслідки;

замороження всіх інших питань в площині Європейської безпеки (через створення нестабільної дворівневої буферної зони між Заходом та Росією) [1, с. 8].

В пошуках відповідей на політичні та безпекові проблеми Центральної Європи, на мою думку, необхідно підкреслити важливість економічних дій та програм, які не досить підтримувались, особливо з боку Європейського Союзу [1, с. 10].

У той же час головними загрозами того часу були присутність радянських військ на території Польщі і непевні умови їх виведення, скрутний економічний стан та незгода між політичними елітами.

Розпуск Варшавського договору, нестабільна ситуація на міжнародній арені у зв'язку з розпадом Радянського Союзу, економічна нездатність Польщі протистояти тогочасним викликам і загрозам, змусили шукати вихід із даної ситуації. Гарантом безпеки, союзом створення суспільного ладу, вільного від тоталітаризму та який би поважав права і свободи кожної держави для Польщі став блок НАТО, важливим також було гарантування НАТО безпеки країнам-членам у випадку збройної агресії з боку СРСР і комуністичних держав [2, с. 77] і тому польський уряд приймає рішення вступити до Альянсу.

12 вересня 1989 року прем'єр Т. Мазовецькі заявив, що Польща прямує в Європу. Уряд Т. Мазовецького відкидав концепцію обмеження зовнішньої політики, чи насамперед популярну в 80-ті роки ХХ ст. в опозиційній публіцистиці так звану «фінляндизацію», що ґрунтувалась на свободі внутрішньої політики і самообмеженні в питаннях зовнішньої політики, відмову від дій, які б могли «дратувати» Радянський Союз. В той же час урядова команда наполегливо наголошувала на суверенітеті і незалежності як базових засадах нової зовнішньої політики Польщі. З цього погляду врахування існуючого співвідношення сил мало служити регіональній стабільності, але не було тотожним обмеженню права на самостійні політичні рішення. Вже в жовтні 1989 р. на зустрічі міністрів закордонних справ країн Варшавського договору Польща заявила, що не відчуває загрози з боку західних країн [2, с. 98].

Під час підготовки вступу до НАТО, Польща мала провести зміни в багатьох сферах, адже як наголошує у своїй статті С. Кулік та Ю. Клімчук [3], до НАТО приєднуються держави, а не їх збройні сили. Польща мала забезпечити верховенство закону, прозорість бюджету, цивільний демократичний контроль над збройними силами і спеціальними службами, дотримання демократії та прав людини, запровадження механізмів ринкової економіки.

З 1989 року Польща провела програму щодо створення безпекового середовища, здатного відповідати основним принципам та цілям національної безпекової політики. Фундаментальні цілі безпекової політики базуються на «суверенітеті та незалежності, недоторканості кордонів та територіальній цілісності». До того ж державна політика повинна «гарантувати

безпеку громадянам, права та свободи, демократичний лад, стабільні умови для культурного та економічного прогресу, добробуту громадян, захисту національної спадщини та національної самоідентифікації, реалізація союзницьких угод та оборонні можливості та інтереси Польської держави». Стратегічна концепція Польщі в основному була побудована на основах Альянсу, бо і трансатлантика, і Європа здатні гарантувати відповідне безпекове середовище. Тим не менше, для польських політиків НАТО – це організація, що гарантує виконання безпекових цілей для держави [4].

Оборонна доктрина Республіки Польща (РП) була затверджена в 1990 році, її основними положеннями стали апелювання до польських національних і державних інтересів; деідеологізація міждержавних відносин, визнання авторитету міжнародних організацій та позбавлення синдрому вічного ворога (НАТО); висловлення занепокоєння перед втягуванням Польщі (в межах ОВД) у конфлікт незалежно від її волі.

Також у цьому документі дано реальну оцінку воєнно-політичній ситуації, що склалася навколо РП, виокремлено потенційні загрози. Особливо небезпечними визнано можливість конфлікту між двома організаціями (НАТО та ОВД), з ймовірним обмеженням чи необмеженням використанням ядерної зброї. Обґрунтовувалася можливість мирного розв'язання усіх спорів за допомогою використання для цього існуючих міжнародних організацій як у глобальному масштабі (Організація Об'єднаних Націй), так і на регіональному рівні (Організація Безпеки і Співробітництва в Європі). У цій стратегії домінував традиційний підхід до питання безпеки, згідно з яким найважливішою є територія, доступ до котрої бережуть непорушні кордони [2, с. 93].

Вступ 12 березня 1999 р. в Північноатлантичний альянс є одним із найважливіших подій в сучасній історії РП. Цей крок Польщі сприяв швидкому зростанню рівня національної безпеки. І варто підкреслити, що взаємини з Росією не погіршилися.

Польща висловила згоду на прийняття зобов'язань, що випливають з членства в НАТО. Вони охоплюють такі аспекти: надання беззастережної допомоги кожній державі Договору, якщо вона атакована; участь у миротворчих операціях, запланованих НАТО; підпорядкування своїх військ структурам командування НАТО, модернізація озброєння і реорганізація Збройних сил Польщі до норм, що зазначені в Північноатлантичному Договорі 1949 р.; нерозповсюдження таємниць, котрі передають інші держави-члени; уникання конфліктів з державами-сусідами; участь у розробленні спільних поглядів на загальних зборах НАТО [5, с. 155].

Після вступу Польщі до Організації Північноатлантичного договору були впроваджені такі документи, як Стратегія безпеки РП (4 січня 2000 р.) та Основи стратегії оборони РП (23 травня 2000 р.) схвалені Радою Міністрів і які окреслювали тодішню польську ситуацію в питаннях можливих загроз для держави, водночас, вказуючи на форми протистояння і враховуючи союзні (членські) зобов'язання. У другому розділі Стратегії, присвяченому загрозам і викликам, викладено ставлення та принципи дій Польщі щодо війни і військової агресії, регіонів з надмірною концентрацією військового потенціалу, нагромадження зброї масового ураження, економічних загроз, небезпеки нових поділів у Європі,

неконтрольованих транскордонних міграцій, навколишнього середовища, тероризму та організованої злочинності, активності розвідки закордонних спецслужб та охорони інформації [5, с. 127].

Конструктивні зміни міжнародної ситуації та зростання кількості соціально-політичних та економічних змін спонукали до зростання нових загроз і викликів, що в свою чергу змусило країн-союзниць переглянути свої вимоги до безпеки XXI сторіччя. Безпрецедентні терористичні акти 11 вересня 2001 року стали відправною точкою у політичному мисленні як на рівні національної, так і міжнародної безпеки. Від самого початку Польща усвідомлювала, що необхідно негайно робити рішучі кроки для того щоб заглянути в обличчя новим змінам, приймаючи активну участь в дипломатичних та воєнних справах і приєдналась до Глобальної антитерористичної кампанії. Це було необхідним поштовхом для важливих змін як у воєнних документах, так і в державних установах, відповідальних за державну безпеку. Одним із перших кроків було рішення уряду замінити «стару» Стратегію національної безпеки 2000 року, що була актуальною, доки не змінилися державні принципи і цілі. Однак це не відповідало динамічним змінам в контексті нової політики безпеки [6, с. 13].

Стратегію національної безпеки РП ухвалено 22 липня 2003 р. У Стратегії наголошується, що Польща після вступу до НАТО отримала вагомі гарантії безпеки. І, попри різноманітні загрози для стабільності, напрям змін в європейському середовищі безпеки є позитивним. Польща визнала, що основні виклики в майбутньому будуть виходити не з якоїсь зони нестабільності поблизу власних кордонів, оскільки тепер її оточення цілком безпечне, а, швидше, з проблем, що тісно переплітаються з деякими негативними наслідками глобалізації. Суть змін у середовищі безпеки документ вбачає у зміщенні від класичних загроз (військова інтервенція) до нетипових загроз, джерелами яких стають також важкі для ідентифікації недержавні суб'єкти. Але важливим завданням залишається моніторинг ситуації з урахуванням відродження традиційних загроз [5, с. 138–139].

У листопаді 2007 р. Польща, як член ЄС, змінила свою стратегію безпеки, положення якої були скориговані зі Стратегічною концепцією НАТО і Європейською стратегією безпеки, врахувала ті зміни, які відбулися на європейському континенті та у світі після 2003 р., а також врахувала перегляд США своїх стратегічних цілей та опублікування в березні 2006 р. нової Стратегії національної безпеки США, як лідера НАТО [5, с. 143]. Аналізуючи загрози, зазначені в Стратегії національної безпеки РП 2007 року на довгострокову перспективу можна підкреслити, що польська безпека залежить від значного ступеню можливостей держави відповідати на виклики що вийшли за рамки традиційного розуміння поняття «виклики безпеці». Ці виклики є результатом поєднаних політичних, економічних, соціальних, демографічних процесів та змін зовнішнього середовища, які дуже часто перетинають державні кордони. Можливість Польщі зустріти ці виклики буде визначена тим як далеко і в якому напрямі буде подолана технологічна прогалина між Польщею та розвинутою Європою [7].

Людські чинники, що можуть впливати на національну безпеку Польщі це в першу чергу глобалізація; розмежування (поділ) ліній міжнародних стосунків; роль неурядових організацій; роль міжнародних корпорацій; глобальна система безпеки [8, с. 32].

Невійськові загрози будуть більш важливими в питаннях національної та громадянської безпеки та матимуть високу вірогідність виникнення. Це енергетична безпека, високотехнологічна безпека, тероризм, розповсюдження зброї масового ураження та її поставка, екологічна безпека; інфекцій, пандемії, епідемії, неочікувані події протистояння специфічних країн, значення яких може бути підвищеним високим рівнем співпраці із іншими державами та іншими учасниками міжнародних відносин [8, с. 33].

Воєнні загрози є незмінним елементом що формує національну безпеку. Розуміння загроз польській воєнній безпеці пов'язане із накопиченням важливого воєнного потенціалу біля польських кордонів та його можливе використання в досягненні політичних цілей [8, с. 34].

В документі стратегічного рівня «Бачення збройних сил РП зразка 2030 року» [9] зазначено, що непередбачуваність майбутнього міжнародного безпечного середовища не дозволяє чітко визначити вірогідність виникнення нових загроз навколо Польщі в наступні 20–25 років. Однак чітко можна визначити, що ці загрози не будуть стосуватись традиційних завоювання та окупації нових територій, натомість спостерігається загроза атак екстремістських організацій та організованих злочинних груп, загроз як наслідок природних катастроф, технічних аварій, індустриальних або екологічних катастроф. Вони є більш вірогідними для польського безпекового простору.

В документі визначені абсолютно нові загрози, такі як кібертероризм. Адже значне зростання рівня суспільної залежності від телекомунікаційних систем дає поштовх такій серйозній загрози державній безпеці як, кібертероризм, здатного атакувати та знищувати інформаційні ресурси системи державної оборони головних інформаційних систем, що відповідають за управління енергетичним сектором, економічним та державними фінансами.

Головним ризиком визначено міграцію населення з бідних нерозвинених країн до Європи, що може стати всеохоплюючим викликом для всього Європейського Союзу. Такі демографічні зміни можуть спричинити ряд суттєвих революцій в традиційних соціальних структурах та можуть спричинити зростання політичної і соціальної напруги [7].

В умовах кардинальних змін у геополітичній ситуації на європейському континенті, у жовтні 2014 р. Рада міністрів РП прийняла нову редакцію Стратегії національної безпеки Республіки Польща, у якій наголошується, що відновлення Росією позицій наддержави за рахунок її оточення та посилення конфронтаційної політики (про що свідчить конфлікт з Україною, включаючи анексію Криму) негативно відображається на стані безпеки в регіоні [10].

За оцінками авторів документа, на кордонах з Польщею існує ризик конфліктів регіонального та місцевого характеру, у які країна може бути безпосередньо або опосередковано втягнена. Польща також не є вільною від політичного тиску з використан-

ням військових аргументів. У безпосередній близькості з РП має місце висока концентрація військових сил і засобів. Загрози Польщі за несприятливих умов можуть мати як невійськовий, так і військовий характер. В останньому випадку вони можуть прийняти форму кризових та воєнних загроз, тобто збройних конфліктів різного масштабу від військових дій (нижче рівня класичної війни) до менш ймовірного конфлікту значного масштабу [11].

Прихід нової влади у Польщі в результаті президентських (травень 2015 р.) та парламентських (жовтень 2015 р.) виборів не призвів до зміни основних напрямів зовнішньої політики РП, якими залишаються забезпечення національної безпеки в умовах сучасних безпекових загроз (агресія РФ проти України, міграційна криза в ЄС, терористична загроза з боку ІДІЛ).

Польща зараз – це сильний гравець на міжнародній арені та частина оборонної системи альянсу що гарантує своїм членам безпеку та вносить умови для його стабільного розвитку [5, с. 143].

З метою зменшення сучасних існуючих загроз для РП, особливо з боку РФ, під час Варшавського саміту НАТО у Варшаві (08–09.07.16), прийнято рішення про ротатійне розміщення військ Альянсу на території країн Балтії та РП.

Отже, встановлення суверенітету та розпаду Варшавського договору, а також набуття членства в НАТО докорінно змінили геополітичне положення та число загроз і викликів Польщі. У 1992 р. вона була змушена опиратися на самостійну оборону. Після 1999 р. постала потреба пристосування стратегії до умов колективної безпеки. Після подій 2001 р. та трансформації міжнародних відносин назріла необхідність перегляду основних положень політики безпеки Польщі. До і після вступу в НАТО Польща мала свої виклики і загрози, які змінювались залежно від політичного рішення щодо вступу Польщі в НАТО, залежно від змін оточуючого безпекового середовища та виникнення абсолютно нових викликів сьогодення. Вступ РП до НАТО, забезпечення присутності військ Альянсу на її території є одним з ключових досягнень польської зовнішньої політики, щодо зменшення існуючих безпекових загроз.

Подальші дослідження слід присвятити вивченню напрямів реформування та трансформації збройних сил провідних країн світу, у тому числі і Республіки Польща, як країни, що межує з Україною, має близьке до українського геостратегічне положення, подібну форми державного правління (парламентсько–президентська республіка), кількість населення, територію та спільне історичне минуле. РП досягла певних успіхів у реформуванні власних збройних сил, які можуть послугувати прикладом якісного здійснення процесів реформування Збройних Сил України та переходу на стандарти НАТО.

Список використаних джерел

1. Ananicz A. Poland–NATO / A. Ananicz, P. Grudzinski and others // Report published by the Center for International Relations Euvro–Atlantic Association. – Warsaw, Poland, 1995. – 30 p.
2. Кулецькі Р. Відносини Польща–НАТО // Євроатлантична інтеграція: досвід Польщі і України. Освітній пакет. За ред. О. Кокосинського // Видання друге, доповнене. – Київ, 2007. – 240 с.

3. Кулік С. Труднощі та проблеми входження Польщі до НАТО / С. М. Кулік, Ю. В. Клімчук // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – Луцьк, 2008. – С.208–220.

4. Karwala D. Nowa Strategia Bezpieczenstwa Narodowego Rzeczpospolitej / Damian Karwala – Stosunki Miedzynarodowe (November 2004) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stosunki.pl/main428346040410,4,yisvp.htm> (March 15, 2006).

5. Ярополк Т. Теорія і практика сучасної європейської політики безпеки: приклад Польщі / Тимків Ярополк. Навч. посібник // Видавництво Львівської політехніки. – Львів, 2011. – 224 с.

6. Bienek P. Polish Defence Policy in the contex of National Security Strategy / Bienek Piotr – Naval Postgraduate School. – Monterey California. June, 2006. – 77 p.

7. National Security Strategy of the Republic of Poland. – Warsaw 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.files.ethz.ch/isn/156796/Poland-2007-eng.pdf>

8. Strategic Defence Review. Professional Polish Armed Forces in a modern state. Report. – Ministry of National Defence. Warsaw. – April 2011. – 157 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://en.mon.gov.pl/p/pliki/dokumenty/rozne/2014/02/strategia_obronnosci_eng.pdf

9. Vision of the Polish Armed Forces 2030. – Ministry of National Defense. Department of transformation. – Warsaw – May 2008. – 32 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archiwalny.mon.gov.pl/pliki/File/vision_of_paf_2030.pdf

10. Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej – 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bbn.gov.pl/ftp/SBN%20RP.pdf>

11. Концептуальні засади розвитку системи забезпечення національної безпеки України. Аналітична доповідь НІСД. – Київ, 2015. С.21. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/nac_bezp-182c8.pdf

References

1. Ananicz A. Poland–NATO / A. Ananicz, P. Grudzinski and others // Report published by the Center for International Relations Euvro–Atlantic Association. – Warsaw, Poland, 1995. – 30 p.

2. Kupezky R. Vydosyny Polska–NATO / Evropeyska yntegrazya: dosvyd Polsky i Ukrayny. Osvytnyy paket. Za red. O. Kokoshynskogo // Vydanna druge, dopovnene – Kyi'v, 2007. – 240 s.

3. Kulyk S. Trudnoshy ta problemy vkhodjena Polsky do NATO / S. M. Kulyk, J. V. Klymchuk // Naukovyy bysnyk Vjlynckogo nazyjnalnogo unyversytetu ymeny Lesy Ukrayny. – Luzk, 2008. – S.208–220.

4. Karwala D. Nowa Strategia Bezpieczenstwa Narodowego Rzeczpospolitej/ Damian Karwala – Stosunki Miedzynarodowe (November 2004) [Electronniy resurs] – Rejim dostupu: <http://www.stosunki.pl/main428346040410,4,yisvp.htm> (March 15, 2006).

5. Iaropolk T. Teoria i praktyka suchasnoy evropeyskoj polyticky bespeky: pryklad Polshi / Tymkyv Iaropolk. Navch. posybynyk // Vydavnytvo Lvyvskoy polytetsyky. – L'viv, 2011. – 224 s.

6. Bienek P. Polish Defence Policy in the contex of National Security Strategy / Bienek Piotr – Naval Postgraduate School. – Monterey California. June, 2006. – 77 p

7. National Security Strategy Of the Republic of Poland. – Warsaw 2007, ch.2.2, art.28 [Electronniy resurs]. – Rejim dostupu: <https://www.files.ethz.ch/isn/156796/Poland-2007-eng.pdf>

8. Strategic Defence Review. Professional Polish Armed Forces in a modern state. Report. – Ministry of National Defence. Warsaw – April 2011. – 157 p. [Electronniy resurs]. – Rejim dostupu: http://en.mon.gov.pl/p/pliki/dokumenty/rozne/2014/02/strategia_obronnosci_eng.pdf

9. Vision of the Polish Armed Forces 2030. – Ministry of National Defense. Department of transformation. – Warsaw – May 2008. – 32 p. [Electronniy resurs]. – Rejim dostupu: http://archiwalny.mon.gov.pl/pliki/File/vision_of_paf_2030.pdf

10. Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej – 2014 [Elektronniy resurs]. – Rejim dostupu: <https://www.bbn.gov.pl/ftp/SBN%20RP.pdf>

11. Conzeptyalni zasady rozvytky systemy zabespeshena nazyjnalnoy bezpeki Ukrain. Analitichna dopovid NISD. – Kyiv, 2015, S.21. [Electronniy resurs]. – Rejim dostupu: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/nac_bezp-182c8.pdf

Andriianova N. M., researcher, the Center of military and strategic studies of the National Defence University of Ukraine named after Ivan Chernyakhovsky (Ukraine, Kyiv), andriianova_nina@ukr.net

Analysis of changes in the security area of Poland in the period before and after the entry into NATO

The article analyzes the changes in the challenges and threats to the Republic of Poland at the turn of the millennium, during the fall of the communist regime, the collapse of the Warsaw Pact, during its integration into the structures of the North Atlantic Alliance and the European Union, and to date. The transformation of the normative and legal provision of the national security of the Republic of Poland concerning external threats is researched. During the writing, the author used the following methods: systematic, comparative, and retrospective analyzes. The main conclusions are: before and after joining NATO, Poland had its own challenges and threats that varied depending on the political decision on Poland's accession to NATO, depending on the changes in the security environment and the emergence of completely new challenges today. The accession of the Republic of Poland to NATO, ensuring the presence of the Alliance's troops on its territory is one of the key achievements of Polish foreign policy to reduce the existing security threats.

Keywords: challenges, threats, transformation, armed forces, security sector, NATO, Republic of Poland.

* * *